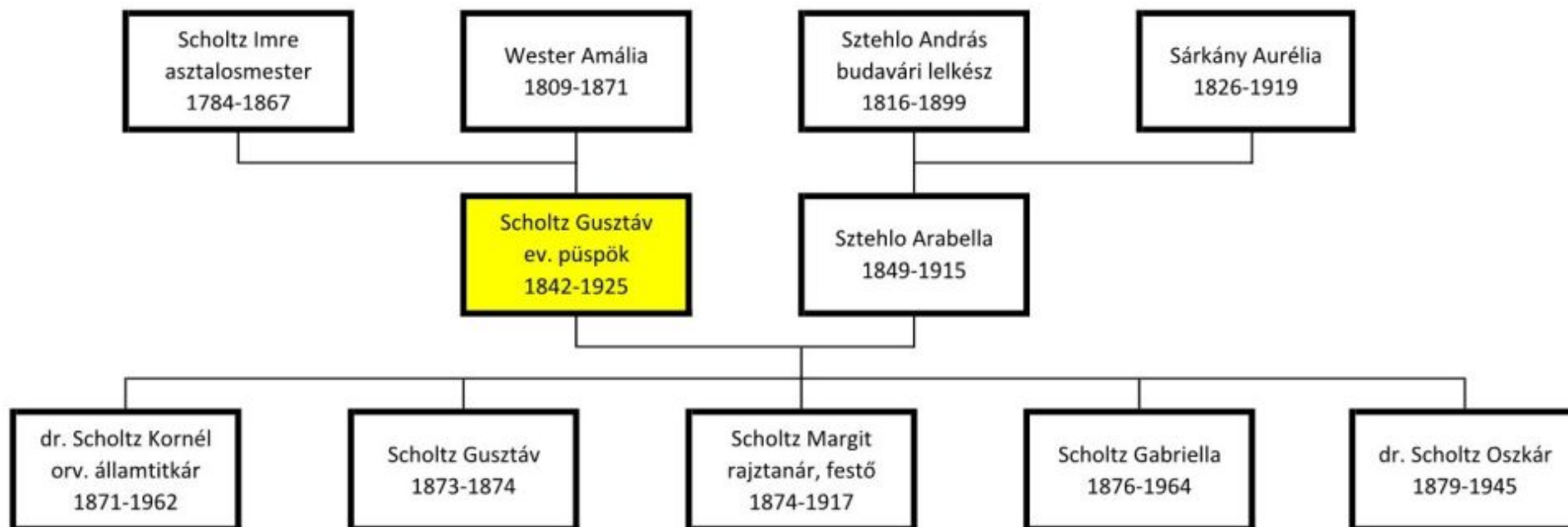

Scholtz Gusztáv (1842-1925)

Megemlékezés a Budavári Evangélikus templomban 2018.10.21-én (összeállította: Asztalos György).

Scholtz Gusztáv 1866-67. és 1873-1918. között szolgált a Budavári Gyülekezetben. Most 100 éve tehát, hogy befejezte itt a szolgálatát.

Családja

cipszer származású volt, de ő mindig is magyarnak tartotta magát. Apja az asztalos céhnek volt az atyamestere Eperjesen. Fiukat kézművesnek szánták, de a tanulás iránt mutatott kedve, és első tanára rábeszélése miatt mégis taníttatták.

Eperjes

Iskoláit szülővárosában végezte. Érettségi után belső indíttatás alapján orvos szeretett volna lenni, ugyanakkor az operációkkal szemben erős ellenérzéseei voltak. Hívő édesanyja forró vágya volt "halála előtt egyetlen fiát szószéken látni". Maga is hajlott a dologra, így az eperjesi teológiára iratkozott be, mivel ez áll legközelebb az orvosi hivatáshoz. Szülei szűkös anyagi helyzete miatt már 16 éves korától kezdve magántanítványai is voltak. 1865-től Jena-ban folytatta tanulmányait, ahol ingyenes helyet kapott, így

megszabadult a kenyérgondoktól. Egyptológiát, ógörögöt hallgatott. Közben világot is látott, de kitört kelet-poroszháború, és Erfurtban magyar ruhája miatt kémnek nézték. Végül visszaérkezett hűségese hazájába.

1866-ban Székács József szentelte fel. Sztehlo András budai lelkész felkérésére a gyülekezetben segédlelkész és a II-IV. fiúosztály tanítója lett, s az ottani akkor még teljesen német iskolában ő kezdett először egyes tárgyakat - a helytartóságtól kapott megdorgálás ellenére - magyarul tanítani.

[A Dísz-téri régi evangélikus templom](#)

Scholtz Gusztáv 1868-73. között a Szepes megyei Gölnitzben segédlelkészként, majd lelkészként működött. Közben 1870-ben feleségül vette Sztehlo András leányát, Sztehlo Arabellát. Házasságukat Isten 5 gyermekkel áldotta meg, akik közül a két idősebb még itt, a többiek már Budán születtek. Sajnos egyikük egy éves korában meghalt. Búcsúzáskor a gölnitziek szeretetük sok megható és felejthetetlen jelét bizonyították.

Fokozódó betegsége folytán Sztehlo András 1873-ban lemondott lelkészi hivataláról, és a Budai gyülekezet ekkor Scholtz Gusztávot választotta lelkésznek. Lang Mihály budapesti esperes iktatta be.

Scholtz vári szolgálata idejére esett 1895-ben a Dísztéri templom bontása, és a Bécsikapu-téri új templom felszentelése. A régitől még német prédikációval búcsúzott, de az új felavatásakor már magyar nyelvű istentiszteletet tartottak. A régi templomot kisajátították, és a telkén a Honvéd-főparancsnokság épített egy hatalmas épületet (az otrom után csak az alsó 2 szintje maradt meg). Cserébe Scholtz Gusztávéknak sikerült elérniük, hogy az új templomot a Bécsi kapu téren a Honvédség építse fel Kallina Mór tervei szerint.

[A Bécsikapu-téri templom](#)

Scholtz Gusztávot 1905-ben esperessé választották, 1906-ban pedig a Bányai Egyházkerület püspöke lett. Püspökként szolgált több ünnepélyes alkalommal. Ezek a teljesség igénye nélkül:

- 1906. Thököly Imre hamvainak hazahozatala (II. Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona koporsóival együtt)

Törökországból

- 1907. Mechwart András temetése

- 1910. Mikszáth Kálmán temetése az Akadémia előcsarnokából

Székely István, költő, püspök.

1907-ben Gödön nyaralót vásároltak. Az ott szerveződő gyülekezet első istentiszteleteit az ő "nyári hajlékában" tartották

1914-ben a Kelenföldi Templomépítő Egyesület elnöke lett. Ugyanebben az évben nemességet kap eperjesi előnévvel.

Felesége, Sztehlo Arabella a Mária Dorottya jótékony nőegylet elnöknője volt. Ő 1915-ben meghalt, ami igen megtörte Scholtz püspököt.

Ő töltötte be Luther Társaság titkári tisztét is. Ő hozta szokásba a budai evangélikus gyülekezet körében a "karácsonyfa-ünnepély"-t. Sok éven át Farkas József református teológiai tanárral együtt a protestáns népkönyvtárt szerkesztette.

Végül negyvenöt év budavári szolgálat után 1918. január 12-én nyugalomba vonult. Hátralévő életét bearanyozta kiterjedt családja hűséges szeretete.

[Nyugdíjban - unokájával Gödön](#)

[Sírja a Farkasréten](#)

1925-ben Ura családja köréből hívta magához. A várbeli templomban utóda, Raffay Sándor püspök búcsúztatta.

Fennmaradt magyar és német nyelvű prédikációi, temetési igehirdetési és egyéb beszédei közül összesen kb. 140 kézirat.

A Lelkipásztor című folyóirat halála alkalmából ezt írta:

"Scholtz Gusztáv az evangélikus egyház egyik legkiválóbb alakja volt. Igazi pap,

igazi lelkész, ki életének egyszerű nemességével, határtalan munkabíráásával, kitartó hitével adott

példát híveinek. Kiváló szónok volt, aki a klasszikus nyelvet egyesíteni tudta a szív hangjaival; a mesteri körmondatokba bele tudta vinni a vallás minden komolyságát és melegét. Nagy műveltségű ember volt, aki theologiai tudásával gyakran képviselte külföldön a magyar evangélikus egyházat."

Egyik késői utóda, Szabik Imre püspök úr így emlékezett "a budavári gyülekezet első püspök-lelkipásztorára, Scholtz Gusztávra, aki 1906-tól 1918-ig volt az egykori Bányai Egyházkerület püspöke és 45 éven át az egyházközség lelkésze. Otthonunk az ő otthona is volt, templomunk, ahol most együtt vagyunk, az ő szolgálata idején épült. Legyen áldott templom- és gyülekezetépítő szolgálata!"

[Dédunokája esküvője 1951.](#)

Ez a kép szüleim budavári esküvőjén készült. Scholtz Gusztáv nagymamám nagyapja volt, én persze már nem ismerhettem személyesen. Nagymamám (Tóth Margit), aki a fölötte levő kutyás képen fehér ruhában mellette ül a padon, egyik versének utolsó versszakában ír róla:

Örökségem

Örököltem Anyámtól házat, ezt, azt;
Minden semmivé vált.

De kezem először imára ő kulcsolta:
"A nap lement, az éj beállt ..."

Apámtól is örököltem:

Ha felébredt, minden reggel,

Napját kezdette énekkel,

Zengett a zsoltár:

"Te benned bízunk elejétől fogva",

Így kezdődött, hogy lehettem

Jézus Krisztus foglya.

Ki ne hagyjam drága Nagyapámat,

Tőle kaptam konfirmációra első Bibliámat.

"Az Úr Igéje legyen a te lábad szövétneke,

és ösvényed világa",

Ezt írta útravalóul első Bibliámba.

119. Zsolt. 105. verse

1917. jún. 3-án.